

УДК 007 : 304 : 659.3

ТЕЛЕВІЗІЙНЕ МОВЛЕННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ: ВИКОРИСТАННЯ КОНТЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ОБЛАСНИМИ ДЕРЖАВНИМИ ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЯМИ УКРАЇНИ

Олег Джолос

*Донецька обласна державна телерадіокомпанія,
вул. Куйбишева, 61, Донецьк, 83016, Україна, e-mail: jolos_oleg@mai.ru*

У статті розглянуто особливості впровадження цифрового наземного ефірного телевізійного мовлення в Україні. На прикладі роботи Донецької ОДТРК запропоновані контентні переваги, які дозволяють збільшити глядацьку аудиторію державного мовника.

Ключові слова: ефірне (наземне) мовлення, мультиплекс, ТВ-тюнер, контент, цифровий формат, ліцензія, сітка мовлення.

2012 рік за правом увійде в історію розвитку українського телебачення. У цьому році в Україні була пущена в експлуатацію одна з найбільших у Європі мережа цифрового ефірного (наземного) телевізійного мовлення. Зроблено це було в рамках виконання міжнародного договору відомого як «Женева-2006». Ця угода зобов'язувала країни-підписанти, у тому числі і Україну, визначити конкретні терміни переходу на цифрове мовлення. У разі їх порушення, країнам-сусідам дозволялося скористатися вільним частотним ресурсом. Україна взяла на себе зобов'язання до 2015 року перейти на «цифру» і активно приступила до вирішення цього завдання. Стрімкий перехід на новий технологічний формат мовлення потребував від державних мовників новітніх підходів до творчої (контентної) складової своєї діяльності за для пошуку конкурентних переваг за вплив на аудиторію.

Таким чином, **об'єктом** нашого дослідження є цифрового ефірне (наземного) телевізійне мовлення в Україні, **предметом** — використання контентних переваг державного мовника як інструменту підтримки інтересу аудиторії до ЗМІ. **Мета роботи** — продемонструвати спектр та обумовити специфіку контентних переваг державного телебачення в умовах зростаючої конкуренції. Новизна дослідження обумовлена об'єктом та предметом.

Джерельною базою виступає Донецька обласна державна телерадіокомпанія — провідне регіональне електронне ЗМІ з майже 60-річною історією, менеджмент та творчі працівники якого приділяють велику увагу рейтингу свої програм та використанню творчих та технологічних переваг у боротьбі за аудиторію.

Можливість поширення сигналу в цифровій мережі за результатами конкурсу, проведеного Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення, отримали 28 загальнонаціональних каналів і ще чотири місця було віддано регіональним телемовникам. Мовлення ведеться в 4-х мультиплексах: МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5. Мультиплекс — набір телевізійних програм переданих по одному цифровому каналу .

Список програм, що входять до мультиплексів:

МХ-1		МХ-2		МХ-3		МХ-5	
1	Інтер	1	MTV-Україна	1	Мега	1	Голдберрі
2	ТРК Україна	2	Кіно точка	2	2+2	2	Банк TV
3	1+1	3	СТБ	3	Star-TV	3	Вінтаж TV
4	НТН	4	К-2	4	Погода-TV	4	Ескулап TV
5	УТ-1	5	ТЕТ	5	Хокей	5	Регіональний
6	Ентер-фільм	6	Новий канал	6	НЛО ТБ	6	Регіональний
7	К-1	7	М-1	7	Тоніс	7	Регіональний
8	ICTV	8	5 канал	8	Піксель	8	Регіональний

Згідно з офіційною статистикою, приблизно 10 мільйонів домогосподарств в Україні (з 17) приймають ефірне телебачення (кімнатні або зовнішні антени). Саме вони — прямі абоненти ефірного (наземного) цифрового телебачення.

Цифрове ефірне телемовлення ведеться в Україні у цифровому форматі DVB — T2. Для того щоб приймати телепрограми в цьому форматі, необхідно мати приймач цифрового телебачення так званий ТВ-тюнер, який підключається до телевізора будь-якої моделі. Крім того, необхідна телевізійна антена дециметрового діапазону, в якому ведеться мовлення. Якщо відстань до передавача невелика, можна обійтися найпростішою кімнатною антеною. Якщо ж відсутня пряма видимість або умови прийому сигналу далекі від оптимальних, то слід застосовувати стаціонарну зовнішню антену з підсилувачем. На даний момент середня вартість ТВ-тюнера становить 500 гривень. Для малозабезпеченої категорії громадян була прийнята спеціальна цільова державна програма. У 2012 році з державного бюджету було спрямовано майже 0,5 мільйона гривень на придбання ТВ-тюнерів (800 тисяч шт.) для малозабезпечених сімей. У 2013 році планується закупити для пільговиків ще 700 тисяч ТВ-приставок.

За даними генерального директора ТОВ «Зеонбуд» (провайдер багатоканальної цифрової мережі) станом на 01.09.2012 в Україні близько 3 мільйонів домогосподарств приймають цифрове ефірне ТБ. До кінця року таких, за його словами, буде 7 мільйонів.

Структура прийому телесигналу в Україні:

- 54% — ефірне телебачення;
- 30% — кабельне телебачення;
- 16% — індивідуальні супутникові платформи.

З переходом на цифрове мовлення значно розширюється радіочастотний ресурс, оскільки в одному телевізійному каналі зі смугою 8МГц можна передати до десяти цифрових програм стандартної чіткості. Таким чином, в умо-

вах зростаючої конкуренції, кількісне збільшення доступного телевізійного контенту, неминуче має привести до поліпшення його якісного змісту. Тому поліпшення якості телевізійних програм має стати одним з ключових інструментів конкурентної боротьби (одним з ключових конкурентних переваг) обласних державних телерадіокомпаній в регіональному сегменті мовників.

Актуальність теми поліпшення контенту як інструменту конкурентної боротьби важко переоцінити як в регіональному так і загальнонаціональному масштабах.

В останньому, до слова, слід очікувати кардинальних змін в конкурентному середовищі. Згідно із Законом України «Про телебачення і радіомовлення» загальнонаціональними є телеканали, сигнал яких впевнено приймається на територіях, де проживає не менше 2/3 населення країни. В умовах аналогового ефірного мовлення такими на сьогодні є:

- Перший національний (мережа УТ-1) — покриває сигналом 98 % території України;
- «1+1» (мережа УТ-2) — 95 % території України;
- «Інтер» (мережа УТ-3) — 92 % , передавачі у 24 областях та АР Крим;
- ТРК «Україна» — 90 % території України;
- СТБ — 67 ТВК (телеканал) в 25 регіонах;
- ТЕТ — 82 ТВК у 22 областях;
- «ТОНІС» — 20 ТВК у 14 областях;
- ЗАТ «ТелеОдин» (М1) — ТВК у м. Київ та 14 ТВК у обласних центрах.

Безумовно, мовники, які покривають найбільші території, апріорі мають велику аудиторію, а значить, є більш привабливими для рекламодавців. При переході на цифрове мовлення усі без винятку національні канали будуть мати однакову площу покриття — більше 95 % території України.

Наведемо повний перелік 28 загальнонаціональних каналів, які отримали право мовлення в цифровій мережі:

1) ICTV, 2) «Новий канал», 3) «Телеодин» (М1), 4) Студія «1+1», 5) «ТЕТ»; 6) Телекомпанія «КІНО ТВ»; 7) Міжнародний центр СТБ; 8) Телеканал «К2»; 9) «ІНТЕР»; 10) «ТРК «НБМ»; («5 канал»); 11) ТРК «Україна» («Україна»); 12) ТРК «Україна» («Кіноточка»); 13) ТРК «Україна» («НЛО — ТБ»); 14) НТКУ; 15) «Готвельд»; 16) «ТОНІС»; 17) телеканал «МЕГА»; 18) «Музичне телебачення»; 19) «Мегаспорт», 20) «Музика ТВ»; 21) «Служба інформації»; 22) «Нові комунікації»; 23) «ПОГОДА ТБ»; 24) «Банківське телебачення»; 25) «КОРОНА Санрай С»; 26) «АСПЕРА 2011»; 27) «РЕАЛ ІСТЕЙТ-ТВ» м. Одеса; 28) «Голдбері».

Як бачимо, кількість гравців на загальнонаціональному телевізійному полі збільшується в три рази, а значить, і загострюється боротьба за аудиторію. Що стосується регіональних мовників, які можуть розраховувати всього на чотири місця в п'ятому мультиплексі, то тут можна прогнозувати такі наслідки:

- Отримання повноцінних каналів обласними державними ТРК;
- Скорочення і можливе укрупнення регіональних і місцевих мовників;

Як результат посиляться конкурентна боротьба в регіональному телевізійному сегменті, від якої в кінцевому підсумку повинен виграти глядач.

Які ж конкурентні переваги має і здатна запропонувати обласна державна телерадіокомпанія, беручи до уваги виключно творчий аспект?

Теле і радіопрограми виробляють в рамках державного замовлення, що забезпечує фінансування телерадіоорганізації. Таким чином, державні ТРК зобов'язані виграти конкурентну боротьбу і при цьому залишатися ефективним інструментом державної інформаційної політики. Саме державне замовлення на виробництво і трансляцію програм для потреб держави і може стати головною конкурентною перевагою державних ТРК.

З 1 січня 2012 згідно з отриманою ліцензією Донецька ОДТРК одночасно з аналоговим (14 годин) має 24 години телевізійного ефірного мовлення в мультиплексі МХ-5 у семи містах Донецької області: Донецьк, Андріївка, Костянтинівка, Артемівськ, Красноармійськ, Торез, Маріуполь, що дозволяє охопити 99 % території Донецької області.

Об'єкти	МХ-1 ТВК	МХ-2 ТВК	МХ-3 ТВК	МХ-5 ТВК	Потужність одного пе- редавача, Вт
Краматорськ (Андріївка)	21	42	33	38	500
Донецьк	56	58	51	29	2000
Маріуполь	39	42	34	24	500
Торез	53	27	33	52	200
Артемівськ	50	42	35	52	50
Костянтинівка	50	42	35	47	50
Красноармійськ	43	48	36	63	200

У Донецькій області крім ДОДТРК в регіональному мультиплексі представлені ТРК «Донбас», а також ще два місцеві мовники (якщо брати Донецьк, то це компанії «Юніон» і ВТV-compani, Красноармійськ — «Скіф» і «Орбіта» і т. д.).

Наявність на одному мультиплексі чотирьох регіональних мовників значно загострює конкуренцію між ними. І в цій ситуації обласний державний канал, з нашої точки зору, має всі шанси не тільки не поступитися конкурентам, а й у перспективі стати лідером регіонального мовлення.

Передумови до цього закладені в самій природі державного каналу, тому що завжди ставить його в особливе, відмінне від інших каналів положення. Пов'язано це з тим, що канал орієнтований, за своєю суті, не на гонитву за сенсаціями, скандалами, показом гламуру або телешоу часом сумнівного змісту, а на створення програм всебічної тематичної спрямованості, проведення в життя державної політики в галузі інформації.

Основою діяльності державної ТРК є державне замовлення на виробництво і розповсюдження телевізійних програм. На його основі розробляється і затверджується тематичний план на виробництво і трансляцію телевізійних програм, що включає в себе п'ять тематичних напрямів: інформаційно-аналітичні, культурологічні, освітні, спортивні, дитячі програми.

Як бачимо, тематика досить різноманітна. Крім того, держзамовлення зобов'язує державне телебачення готувати програми, які дуже рідко цікавлять

інші канали — наприклад, культурологічні чи освітні. А найголовніше, що всі ці програми створюються на місцевому регіональному матеріалі за участю наших співгромадян, сусідів, знайомих. Це перша перевага державного регіонального каналу — різноманітність тематики програм, заснованої на місцевому матеріалі.

Готуючись до переходу на цифрове мовлення, Донецька ОДТРК більш ніж удвічі збільшила обсяг виробництва телепрограм — з 2,0 годин на добу до 4,7 години на добу власного програмного продукту. Це друга перевага державного регіонального каналу — великий обсяг програм власного виробництва. Було впроваджено нову концепцію телевізійної сітки мовлення.

Ця концепція включає в себе кілька важливих моментів. По-перше, періодичність виходу кожної програми стала єдиною для всіх — щотижневою. По-друге, кожна програма отримала тверде місце в сітці — день тижня і час виходу в ефір. Цей принцип стосується і повторного показу програми. По-третє, в перебігу ефірного дня чітко вималювалася кілька тематичних «лінійок». Наприклад, програми для дітей йдуть щодня в 12.30-13.00, 16.15-16.40, 17.10-17.40, 20.30-21.00, а інформаційно-аналітичні інтерактивні програми — щодня з 19.30 до 20.30. І це третя перевага державного регіонального каналу — чітке щоденне і щотижневе планування виходу в ефір програм власного виробництва.

Якщо взяти емоційну складову наших програм, то і тут видно різницю відмінність державного каналу від інших. Основний емоційний фон наших програм — позитивний. Так, у програмах піднімаються, і проблемні питання, і необхідні гострі кути при спілкуванні з глядачем в прямому ефірі, але все одно загальний настрій і емоційний фон — позитивний. І це не лакування дійсності, а часто, дуже часто констатація факту, що Життя триває, що серед нас дуже багато людей роблять прості добрі справи, що країна не стоїть на місці, а нехай повільно і важко, але розвивається. Нам не потрібні нагнітання страху, показ суцільного негативу. І якщо редактор новин якогось каналу розбудовується, що немає чергового ДТП зі смертельним результатом, а значить невідомо з чого починати випуск, то це — не про нас. І це — четверта перевага державного регіонального каналу.

У своїй діяльності ДОДТРК постійно відчуває підтримку Державного комітету з телебачення і радіомовлення України. Саме за ініціативи та підтримки Держкомтелерадіо запущений і успішно здійснюється проект по спільній підготовці 15 загальнонаціональних програм за участю провідних державних обласних ТРК. Ми його у себе назвали «Україна — єдина родина». Цей девіз якнайкраще відображає характер спільної роботи творчих груп обласних ТРК. Так Донецька ОДТРК готує програму «Повір у себе» — розповідь про людей з обмеженими фізичними можливостями, їхні проблеми, їхнє життя, їх успіхи і досягнення. Редакція отримує матеріали з багатьох регіонів України і це — ніточка, яка здатна зв'язати цих людей, допомагає обмінюватися досвідом, та й просто допомагає жити. Таких прикладів багато. Наприклад, Волинська ОДТРК готує програму про реформу системи освіти «Уроки для дорослих», Дніпропетровська ОДТРК — «Азбука здоров'я» (реформа системи охорони здоров'я), Київська регіональна ДТРК — «Економічний простір» (питання розвитку економіки країни) і т.д. У створенні цих програм, у свою чергу, бере участь і Донецька ОДТРК, яка готує для них свої сюжети. Всі ці програми йдуть у нас в ефірі, а

значить, наш глядач має можливість більш об'єктивно познайомитися з життям інших регіонів країни. І це — п'ята перевага державного регіонального каналу.

Таким чином, у разі належної координації спільної діяльності обласних державних телерадіокомпаній України, ефективного використання наявних ресурсів, принципово нового підходу до програмної концепції, поліпшення якості програм, обласні ОДТРК цілком можуть стати лідерами регіонального сегменту в умовах переходу на цифрове ефірне мовлення.

1. Білоусова М. Н. «Універсалізація» журналістики в умовах переходу телерадіомовлення на цифрові стандарти / Засоби масової комунікації в багатополарний світ: проблеми і перспективи: Матеріали I Всеросійської науково-практичної конференції, присвяченої 50-річчю РУДН. 14 квітня 2010 / Під. ред. В.В. Барабаша. — М.: РУДН, 2010. — С. 103-105.
2. Білоусова М. Н. Перехід на цифрові стандарти в телевізійному виробництві та мовленні: від регіонів до центру / Проблеми сучасної журналістики: Матеріали Міжвузівської наукової конференції, присвяченої 50-річчю РУДН. 5 квітня 2010 — М.: РУДН, 2010. — С. 76-82.
3. Дячук В. П. Витоки українського телеефіру та етап його становлення / В. П. Дячук // Вісн. Кн. палати. — 2005. — № 9. — С. 9-13.
4. Петренко В. А. Ефективність державних телерадіокомпаній України як господарських суб'єктів інформаційного прайси / В. А. Петренко // Економіка та держава. — 2006. — № 7. — С. 53-56.
5. Петренко В. А. Інноваційне переозброєння техніко-технологічної бази державних телерадіокомпаній України / В. А. Петренко // Економіка і управління. — 2006. — № 4. — С. 60-67.
6. Ширококов О. М. Створення мультимедійного контенту — особливий вид діяльності журналіста / Вісник ЧелГУ: Філологія. Мистецтвознавство. — Челябінськ: ЧелГУ, 2012. — № 6 (260). Випуск 64. — С. 30-34.
7. Усенко Ю.В. Розвиток українського телепростору у 90-х роках ХХ століття // Питання культурології : Збірник наукових статей. Випуск 21 / Київський національний університет культури і мистецтв. — К., 2005. — С. 165-170.
8. Українське телебачення: роки, події, звершені / [Карабанов М. М., Бойко В. Я., Курус І. Ф., Мащенко І. Г., Неліпа Д. В., Петренко В. М., Петренко В. А., Пирожко С. К., Юричко А. В.]; под ред. М. М. Карабанов, І. Ф. Курус, В. М. Петренко. — К.: ДП «Дирекція ФВД», 2008. — 400 с.

**TELEVISION BROADCASTING IN THE CONTEXT OF DIGITAL TV:
EXPLOITATION OF CONTENT BENEFITS BY REGIONAL STATE TV
AND RADIO BROADCASTING COMPANIES OF UKRAINE****Oleh Dzholos**Donetsk Regional State TV and Radio Company,
Kuibyshev Str. 61, Donetsk, 83016, Ukraine**E-mail:** jolos_oleg@mai.ru

The article describes the features of digital terrestrial TV broadcasting in Ukraine. On the example of the Donetsk Regional State TV and Radio Company proposed content-based advantages that allow you to increase viewership state broadcaster.

Key words: air (terrestrial) broadcasting multiplex, TV tuner, content, digital, license, program schedule.

**ТЕЛЕВИЗИОННОЕ ВЕЩАНИЕ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОГО
ТЕЛЕВИДЕНИЯ: ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОНТЕНТНЫХ
ПРЕИМУЩЕСТВ ОБЛАСТНЫМИ ГОСУДАРСТВЕННЫМИ
ТЕЛЕРАДИОКОМПАНИЯМИ УКРАИНЫ****Олег Джолос**Донецкая областная государственная телерадиокомпания,
ул. Куйбышева, 61, Донецк, 83016, Украина**E-mail:** jolos_oleg@mai.ru

В статье рассмотрены особенности внедрения цифрового наземного эфирного телевизионного вещания в Украине. На примере работы Донецкой ОГТРК предложены контентные преимущества, которые позволяют увеличить зрительскую аудиторию государственного вещателя.

Ключевые слова: эфирное (наземное) вещание, мультиплекс, ТВ-тюнер, контент, цифровой формат, лицензия, сетка вещания.

Стаття надійшла до редколегії 03.10.2013

Прийнята до друку 14.10.2013